

Reuniunea învățătorilor

Apare odată în lună.

Proprietar editor : Reuniunea învățătorilor români dela școalele popor. conf. ort din protopopiatele arădane I—VII.	REDACTOR : IOSIF MOLDOVAN	Manuscrisurile și corespondența se vor trimite redact. în Arad, Toköly-lér 8, iar abonamentele cassarului Iuliu Grofșorean în Galsa-Világos.
Comitetul de redacție : Dim. Boariu, I. Borlea, Hersilia Cadariu, Nic. Cristea, Teodor Cherechean, Petru Colțea, Pavel F. Dărlea, Iuliu Grofșorean, Teodor Maris, Ioan Crișan, Dim. Olariu, Dim. Popoviciu, George Pleș, Avram Sădoan, Iosif Stanca și Petru Vancu.		
Abonament : pentru Ungaria 5 coroane. — Străinătate 7 coroane.		

Nr. 129
910—11

Convocare.

.....

Bazați pe concluzele adun. gen. trecute, a comitetului și în conformitate cu dispuzețiunile §-lui 11 din statute, convocăm pe toți membrii „Reuniunii învățătorilor dela școalele populare confesionale gr.-or. române din protopopiatele arădane I.—VII. și pe toți binevoitorii și sprijinatorii școalei la a

XXI-a adunare generală ordinară,

care se va ținea în *Arad*, duminică și luni, în 4/17 și 5/18 Septemvrie a. c.

PROGRAMA :

1. La 8 ore a. m. azistare la sfânta liturgie împreună cu chemarea Duhului Sfânt.
2. La 10 ore întrunire în sala festivă a seminarului diecezan.

3. Exmiterea unei comisiuni pentru învitarea P. S. D. Episcop Ioan I. Papp.

4. Deschiderea adun. gen., bineventarea Inaltului prelat și patron, a reprezentanților și oaspeților.

5. „**Dr. W. Rein și activitatea sa pedagogică.**“ (La ocaziunea jubileului său, sărbătorit în vara anului curent), disertațiune de Dr. Petru Pipoș, profesor preparandial în Arad.

6. Prezentarea rapoartelor și exmiterea comisiunilor cenzurătoare.

7. Proclamarea membrilor noi.

8. Constatarea prezențelor.

Ședința a II-a.

9. La 4 ore p. m. „**Disciplina școlară**“, disertațiune de Dimitrie Boariu, învățător în Nădab.

10. „**Telegrafia fără sârmă**“, prelegere experimentală de Vasile Micula, profesor preparandial în Arad.

11. „**Activitatea extrașcolară a învățătorului**“, disertațiune de Ioan Vancu, învățător pensionat în Arad.

12. „**Însemnătatea jocurilor de copii în raport cu educațiunea școlară**“, disertațiune de Ioan Caba, învățător în Chișineu.

Ședința a III-a.

13. La 8 ore a. m. „**Liga de temperanță între școlari...**“, disertațiune de Ioan Bele, învățător în Șiclău.

14. Raportul comisiunilor.

15. Propuneri și interpelări.

16. Constatarea prezențelor.

17. Abzicerea prezidentului și secretarului general și întregirea biroului, prin alegere nouă, pe restul perioadei actual.

18. Defigerea locului și timpului pentru adun. gen. din anul următor.

19. Exmiterea comisiunii autentificătoare.
20. Încheierea adunării generale.

Arad, din ședința ordinară a comitetului, ținută la 9/22 august 1911.

Iosif Moldovan
prezident.

Dimitrie Popoviciu
secretar general.

Nr. 130/910—11.

Raport general

despre activitatea Reuniunii învățătorilor rom. dela școalele populare rom. ort. confesionale din protopopiatele aradane I—VII, pe anul 1910/11.

On. Adunare generală!

În virtutea §-lui 19 din statute, Comitetul central al Reuniunii noastre învățătoresți, își permite a subșterne aci, următorul raport general despre activitatea Reuniunii în anul de gestiune 1910/11.

În general.

Un ideal nu se poate realiza decât numai prin concentrarea tuturor forțelor și energiilor, prin muncă desinteresată și fără preget și prin sprijinul reciproc al tuturor factorilor chemați. Idealul învățătorului român este: ridicarea neamului și prin aceasta binele și fericirea bisericii și a patriei din cari face parte. Concentrați în Reuniune, învățătorii rom. ort. din protopopiatele aradane I—VII, de o grămadă de ani: lucră, muncesc, fac și întreprind totul, ce le-a stat și le stă în putere, pentru ajungerea idealului lor. Ca singuratici, nici dela jertfe nu s'au dat îndărăpt, dacă acest ideal a reclamat aceasta dela ei. Iar cei puși în frunte: prezidentul, împreună cu comitetul și întreg biroul central, încă n'au cruțat timp și osteneală pentru a putea răspunde cu demnitate onorificei, dar grelei însărcinări, ce au primit. În nizuințele și munca noastră însă, nu suntem sprijiniți în deajuns și după împrejurările vitrige între cari trăim și muncim. Și nu hezităm a-o spune, că, deși

scopul ni-e comun, ni-e acelaș, acest sprijin de multe-ori ne lipsește chiar și de acolo, de unde mai mult îl așteptăm. În colo apoi, afacerile Reuniunii și estimp au decurs normal. Ne-am ocupat cu toate concluzele adunării generale și s'au luat și în anul acesta și alte dispoziții demne pentru promovarea cauzelor noastre comune.

În special.

I. Activitatea Comitetului central

Activitatea Comitetului central, amăsurat însărcinărilor primite, s'a învârtit în jurul următoarelor chestiuni :

1. În afacerea „Planului de învățământ“, am supus desp. prot. spre studiere studiul Matematicii, cu însărcinarea, ca fiecare desp. prot. să ne prezinte proiecte în cauză. Desp. prot., ocupându-se cu afacerea, în majoritate ne-au răspuns cu lucrări serioase. Tot în această chestie ne-am ocupat și cu materialul din studiul limbei materne, adunat încă în sesiunea din anul trecut, cu scopul, de a răspunde însărcinării primite dela adunarea generală prin un proiect gata și rotunzit definitiv în aceasta materie. În cursul activității noastre însă, aprofundând chestia mai de-aproape, am aflat de mai bun lucru a nu staveri acest plan, studiu de studiu, separat în fiecare an, ci deodată cu toate studiile, dupăce mai înainte tot materialul va fi adunat și studiat. Astfel, afacerea, în forma contemplată mai înainte, s'a luat dela ordinea zilei și s'a pus în curgere în forma de nou proiectată (Eseb. Nrii : 26, 102).

2. Chestia „Regulamentului afacerilor interne“ încă ne-a preocupat. Și, potrivit studiului ce l-am făcut, ne permitem a face la locul său propunerile, ce le credem de bune pentru schimbarea respective întregirea unor paragrafi (Eseb. Nrii : 27, 89, 101, 102).

3. Am supus desp. noastre prot. și afacerea sulevată de Ven. Consistor, prin înaltul său rescript dela 20 aug. (2 iulie), Nr. 3656/910, privitor la înactivarea pe sate de lige de abțință între școlari. Din rapoartele primite, constatăm, că toate desp. noastre prot. sunt de acord într-o se începe o acțiune unitară și sistematică în contra alcoolului, a acestui flagel, care a secerat și seceră mereu atâtea victime și în sânul poporului nostru. Che-

stia s'a discutat și aprofundat, atât în adun. generală trecută, cât și estimp, în desp. prot., rămâne numai, că acestor discutii și constatări să li se deie acum și viață, prin înființarea în comune a așa numitelor: *lige a școlărilor abstinenț*, conform propunerii emenate din rescriptul Ven. Consistor (Eseb. Nr.: 119/909—10).

4. Am provăzut pe toți membrii noi susceptuți cu diplome (Eseb. Nr.: 80).

5. Problema cea mai gingașe, cu care am avut a ne ocupa și în anul acesta, a fost: regularea casei, prin incassarea enormelor restanțe, ca pretenziuni ale Reuniunii, la membrii săi. Chestia zceasta a ajuns astăzi în stadiul, că rezolvarea ei definitivă, nici decum numai poate suferi amânare, dacă nu voim, ca să rămânem cu datorii numai, fără acoperire. Căci din cauza iregularității membrilor, în solvirea taxelor, și în anul acesta a trebuit să descriem 298 cor., și altele cu siguranță vor mai urmă încă, fără a putea solvi ceva și din datoriile ce le avem, cel puțin în proporția descrierilor. Adevărat, adunarea generală nu odată s'a pronunțat în chestie și ne-a dat îndrumarea, ca să împrucesuăm pe toți restanțierii la judecătoriile civile, dar tot de atâtea-ori, aprofundând chestia, am aflat, că nu poate fi un lucru mai umilitor și mai puțin demn pentru învățătorimea noastră de astăzi, decât aceste împrucesuări, pentru cauzele proprii. De aceea, ținând atât de mult la cinstea și buna reputație, ce trebuie să o avem, deosebit în aceste vremuri grele, n'am executat nici în anul acesta îndrumarea de împrucesuare, de atâtea-ori primită, fără, înainte de a lua refugiul și la acest ultim și radical mijloc, am mai încercat încă odată și pentru ultima oară tot ceea ce am crezut, că se mai poate, oare-și cum pe cale mai pacinică, pentru rezolvarea cu succes a acestei chestii atât de gingașe și neplăcută, în speranța, că cei vizați și până atunci nu vor aștepta urmările nouălor demersuri, ci își vor face datorița.

Astfel, în situația nespuse de grea în care ne aflăm, am intervenit încă odată la Ven. Consistor, cu rugarea, ca să binevoiască a dispune prea grațios epitropiilor parohiale, ca acestea, la arătarea directă a prezidentului general al Reuniunii, fără a mai aștepta altă îndrumare în chestie, atât acum, cât și în viitor, să solvească toate pretenziunile restante și curente ale Reuniunii în contul salarului învățătoresc.

În legătură cu aceasta chestie, numai puțin ne-a preocupat și multele absenții, ce din an în an se observă tot mai mult la membrii Reuniunii față de adunările sale. Știm, că în mare parte cauza acestui rău vine din împrejurarea, că cu ocaziunea arangerii salarelor învățătoresci, conform art. de lege XXVII din 1907, comitetele și sinoadele parohiale, în multe locuri, au detras învățătorilor speșele de conferințe, socotindu-le în salariul fundamental învățătoresc. Avându-se însă în vedere, că dela cunoștințele, ce le primesc învățătorii cu ocaziunea adunărilor Reuniunii, câștigul este al comunelor, de aceea, pentruca *toți* învățătorii să poată lua parte totdeauna la aceste adunări, tot cu această ocaziune am rugat Ven. Consistor, ca să se îndure prea grațios a dispune comunelor bisericesti și aceea, ca aceste să prelimineze, pentru fiecare învățător, anual, cel puțin 20 cor. pentru adunarea generală și 10 cor. pentru adunările desp. protopopești. Și încât comunele bisericesti n'ar satisface acestei îndatoriri, protopopii concernenți să fie deobligați a suscepe din oficiu aceste sume în preliminar și numai după aceea să le înainteze Ven. Consistor spre aprobare.

Afacerea e în curgere. Nutrim însă speranța și nu ne îndoim, că Ven. Consistor nu ne va denegă sprijinul său mare și binevoitor în chestii școlare de atâta importanță (Eseb. Nrii: 23, 30, 33, 111).

6. Nu există biserică în patrie la care referințele cantonale ale învățătorilor cantori să nu fie regulate deplin și în mod co-răspunzător, afară de biserică noastră. Și din cauza aceasta, câte inconveniente și neplăceri, cu urmări păgubitoare pentru biserică, școală și neam, n'au obvenit în comunele noastre bisericesti, în decursul timpului! Iar în timpul mai nou, certele aceste au degenerat în acuzațiuni formale pe la judecătoriile civile. Pentru curmarea acestor stări, cu urmări atât de păgubitoare intereselor noastre și pentruca învățătorimea să scape odată de atâtea șicane și maltratări, chiar și pe la judecătorii, conform însărcinării primite, n'am întrelăsat a interveni la Ven. Consistor în chestie, cu rugarea, ca să binevoiască a edă pentru învățătorii-cantori un ștolar general, din care apoi fiecare învățător să se poată orientă în mod sigur asupra venitelor și drepturilor sale cantonale. Răspunsul primit în cauză însă, nici pe departe n'a putut mulțumi

justele noastre dorințe. De aceea ne-am aflat îndemnați a interveni din nou în cauză prin o nouă rugare. Afacerea încă nu e rezolvită (Eseb. Nrii: 32, 65, 108).

7. Precum la toate lucrurile, așa și în viața Reuniunii noastre, fără mijloace materiale, fără bani, ori cât de mare ar fi însuflețirea celor puși în frunte pentru cauză, prea puține rezultate reale se pot ajunge. În lipsa de bani: n'am putut executa laudabilul concluz al adunării generale de a augmenta biblioteca noastră cu opuri nouă pentru înmulțirea cunoștințelor învățătorilor; n'am putut prevedea biblioteca nici cu sigil și registrele trebuincioase și câte alte lucruri bune n'am putut face! Un memento acesta pentru toți cei ce prin neîmplinirea datorințelor pun piedeci mersului regulat al Reuniunii, dacă sincer țin la numele, reuniunea și viitorul lor!

8) Pentruca membrii Reuniunii să poată scoate cărți din bibliotecă, conform însărcinării primite, am dispus bibliotecarului nostru general, ca din două în două luni, să fie regulat în Arad, pentru a stă la dispoziția membrilor. Zilele fixate spre acest scop au fost: 17 Novembre 1910, 12 Ianuarie, 16 Martie, 18 Mai, 13 Iulie, 14 Septembre și 16 Decembre a. c. Împrejurarea aceasta s'a adus la timpul său la cunoștința membrilor în organul oficios al Reuniunii. Circulația de cetire se va vedea din raportul bibliotecarului nostru general. Și până atunci însă, ținem să accentuăm aci, că dacă consultarea bibliotecii din partea membrilor nu este în deplin raport cu interesul învățătorimii de a-și îmbogăți cunoștințele prin cetire continuă, împrejurarea aceasta se explică prin faptul, că în lipsa de mijloace materiale, noi încă n'am putut augmenta biblioteca noastră cu alte opuri nouă și de valoare, decât cele donate de înșiși învățătorii, membrii acestei Reuniuni (Eseb. Nr.: 20).

9) Adunarea materialului pentru istoria școalelor noastre populare încă ne-a preocupat și ne preocupă mereu. Materialul adunat până acum, s'a încredințat valorosului nostru membru al Reuniunii: *Petru Vancu*, pentru a-l prelucra și aranja. Lucrarea reclamă timp, iar încredințatul nostru caută a se achita de onorifica însărcinare și prin studiarea cu sârguință a altor izvoară. Mulți dintre învățători însă, nici până astăzi nu ni-au retrimis

coalele cu întrebările puse asupra afacerii ce ne preocupă. De aceia am aflat de bine, ca pentru orientarea deplină și a acestora, să publicăm din nou în organ acele întrebări. Credem, că în chipul acesta nu va trece mult timp până când vom putea raporta cu bucurie, că nu este învățător, membru al acestei Reuniuni, care să nu-și aibă și el partea sa în această însemnată și cândva mult vorbitoare operă. Tot asemenea ne-a preocupat și chestia cu instruirea analfabeților și ținerea de prelegeri populare în timpuri potrivite (Eseb. Nrii: 26, 39, 73).

10. Chestia prefacerii organului nostru în organ al tuturor Reuniunilor învățătoresți din dieceza Aradului, propunere venită la timpul său dela Reuniunea-soră dela Timișoara, după ce toate demersurile noastre inițiate în această direcție n'au dus la rezultatul dorit, ne vedem siliți a-o declara încheiată.

11. În chestia monumentului fericitului întru aducere aminte: *Teodor Ceontea*, fost profesor preparandial, prezident și primul membru de onoare al acestei Reuniuni, am pregătit mai multe modele cu planuri de spese. Când le prezentăm On. adunări generale Vă rugăm a-Vă pronunța: *pentru cari din aceste optează On. adunare generală?* În special Vă rugăm a Vă pronunța în mod definitiv, încă din prezenta adunare: *când să se ridice monumentul și unde?* În grădina seminarului nostru diecezan din Arad, ori în cimiterul din Arad, unde este înmormântat defunctul?

12. Pentru ținerea prezentei adunării generale în capitala țării *Budapesta*, după cum s'a hotărât în adunarea generală dela Nădlac, încă de cu vreme am luat toate demersurile, adresându-ne în cauză în mod oficios, atât în persoană, cât și în scris, la toți factorii competenți din *Budapesta*. În fine, după ce am văzut, că intreprinderile noastre, unde ne-am adresat la ai noștri, n'au aflat resunetul dorit, căci răspuns la oficioasa noastră încă nici până astăzi n'am primit, ne-am aflat îndemnați a convoca adunarea generală la *Arad*, lăsând *Budapesta* pentru vremuri și zile poate mai bune (Eseb. Nr.:78).

Dintre afacerile curente mai importante, ținem să amintim aci următoarele:

13. Redactarea organului oficios al Reuniunii am încredințat-o, cu începere dela 1 Ianuarie a. c., valoroșilor noștri membrii:

Ioan Crișianu, învățător în Socodor și *Iosif Stanca*, învățător în Roșia. Cel dintâiu și ca redactor responsabil. În comitetul de redacție s'au mai susceput încă tri puteri vrednice, în persoanele: *Avram Sădean*, profesor preparandial în Arad, *Teodor Mariș*, învățător în Erdeiș și *Gheorghe Pleș*, învățător în Berzava. Iar pentruca redactarea să se poată face mai bine și mai cu ușurință, am cerut și am primit în schimb aproape toate revistele pedagogice românești din patrie și România. (Eseb. Nrii: 40, 45, 51, 52, 53, 55, 57, 61, 79).

14. Cu prilejul morții vrednicului dascăl *Dr. Petru Șpan*, din Sibiiu, s'a trimis P. C. S. D. *Dr. Eusebiu Roșca*, director seminarial în Sibiiu, următoarea telegramă: „Reuniunea învățătorilor rom. ort. din protopopiatele aradane I—VII deplânge moartea distinsului pedagog *Dr. Petru Șpan*“ (Eseb. Nr.: 77).

15. Nu putem trece cu vederea a nu eterniză aci și următorul fapt vrednic de toată lauda. Cu prilejul morții regretatului nostru coleg: *Mihail Chicin*, Corpul învățătoresc din Nădlac a avut ideia salutară de a pune la cale o colectă pentru rescumpărarea cununii, ce eră să se depună pe mormântul fericitului defunct, în favorul fondului de editare al organului Reuniunii. Rezultatul a fost, că în chipul acesta s'au adunat 157 cor. 20 fil., cari s'au și predat destinațiunii lor. La timpul său n'am întrelăsat a exprimă mulțumita noastră atât binevoitorilor contribuenți, cât și distinsului corp învățătoresc pentru acest act nimerit (Eseb. Nrii: 83, 110).

16. Ne împlinim nu numai o dureroasă, ci și pioasă datorie atunci, când și cu acest privilegiu amintim, că dela ultima noastră adunare generală până astăzi au trecut la cele veșnice următorii foști membrii ai acestei Reuniuni: *Mihail Chicin*, fost învățător în Nădlac, *Șofronie Micoroiu*, fost învățător în Cherechiu, *Nicolae Cismașiu*, fost învățător în Giula-Vârșand, *Pavel Stana*, fost învățător în Șumand, *Petru Mara*, fost învățător în Zărând și *Teodor Muntean*, fost învățător în Covăsânț. La toate aceste triste ocaziuni, n'am întârziat a da expreziune condolențelor noastre fie prin vre-o telegramă, fie că ne-am reprezentat oficios, prin prezidenții noștri de desp. protopopești. Odihneasă în pace!

17. Cu scopul de a pune și pe membrii noștri fondatori tot mai mult în curent cu afacerile și munca noastră, am aflat

de bine a trimite fiecăruia câte un exemplar de onoare din organul oficios al Reuniunii.

18. Spre a susține și consolida legăturile de solidaritate între Reuniunile-surori și estimp n'am întrelăsat a-ne reprezenta după cuviință la adunările generale a aceloră. Rapoartele primite dela delegații noștri le-am publicat la timpul său în organul reuniunii. Unde însă, din motive neatârnatore de noi, reprezentarea noastră nu s'a putut face în persoană, prin delegați speciali, ne-am achitat de datorință prin telegrame (Eseb. Nr.: 18).

19. Intre afacerile cu cari ne-am ocupat în decursul anului, pe baza rescriptelor venite dela Ven. Consistor, ținem să amintim cauzele sulate prin înaltele rescripte dela 3/16 martie a. c., Nr. 614/911, dela 26 maiu v. a. c., Nr. 4380/910 și dela 16/29 iunie a. c., Nr. 5621/910.

a) Prin înaltul rescript dela 3/16 martie a. c. Nr. 614/911, Ven. Consistor ne-a transpus în copie autentică recercarea P. V. Consistor mitropolitan, Nr. 449/910, prin care, după ce să aduce la cunoștința Ven. nostru Consistor toate demersurile făcute de P. V. Consistor mitropolitan la înaltul ministru de culte și instrucție publică în afacerea folosirii limbei în conducerea registrelor școlare, întreabă: „Ven. Consistor este recercat a să pronunță, că pentru trebuințele noastre n'ar află de consult și executabil, pe lângă registrele oficioase introduse cu text maghiar, a să introducă deosebit și registre separate cu text românesc?” – cu întrebarea: „Care este în cauză în general opinia comitetului?” „apoi pentru cazul, că P. V. Consistor totuși ar înclină să dispună a să purtă și evidențe în limba română, cari părți ale anuarelor noastre de acum le crede comitetul de inomis necesare de a să conduce și românește?”

La aceasta, după ce am motivat pe larg punctul nostru de vedere în cauză, în rezumat am răspuns: Fiindcă prin art. de lege XXVII din 1907 ni-să cere și așa imposibilul, alte greutăți, cum ar fi și purtarea registrelor în două limbi: ungurește și românește, nu mai putem suporta. Dar, fiindcă școala noastră este școală românească confesională, susținută de poporul nostru, pentru-ca superioritatea noastră școlară nemijlocită să poată fi și mai departe nu numai în strânsă legătură cu școalele sale.

ci și în deplin curent cu tot ce să lucră în ele, ne-am permis a a face următoarele propuneri în chestie: 1. Forțați de împrejurări neatârătoare de voința noastră și pentru a nu mai îngreună și mai mult munca insuportabilă a învățătorilor noștrii, aceștia vor conduce „anualele“ în limba maghiară, după cum o pretinde Dl ministru de culte și instrucție publică. 2. Cu finea fiecărui an școlastic, învățătorii vor avea să pregătească pentru Ven. Consistor, în limba română, un registru al elevilor înscriși de după clase, cu clasificăția lor generală și de după anuare un conșpect al materialului propus în extras. Actele acestea se vor pune cu ocaziunea examenelor finale, pe masa prezidială, pentru a putea fi adnexate la actele de examene și înaintate Ven. Consistor ca supremă autoritate școlară confesională în dieceză.

b) Prin înaltul rescript dela 26 maiu v. a. c., Nr. 4380 910, Ven. Consistor, la cererea P. V. Consistor mitropolitan, ne-a cerut să-i arătăm: „toate acelea dispoziții ale legii școlare din 1907, cari împedecă mersul învățământului poporal în școalele noastre confesionale române.“ Iar aceasta ni-a cerut-o Ven. Consistor, pentrucă în răspunsul ce-l va da P. V. Consistor mitropolitan, să poată ținea cont și de vederile învățătorimii. Căci scopul întregii lucrări este: întervenirea la locurile competente pentru modificarea art. de lege XXVII din 1907. La timpul său n'am întârziat de a ne face datorința și în punctul acesta.

c) Prin înaltul rescript dela 16 29 iunie a. c., Nr. 5621 910, Ven. Consistor ia la cunoștință activitatea desvoltată de Reuniune în decursul anului de gestiune 1909 10 cu următoarele observări: „În viitor să se arate Ven. Consistor amănunțit, în cifre, circulația de cetire a opurilor și din bibliotecile desp. protopopești, nu numai din biblioteca centrală. Comitetul reuniunii să îngrijească de stabilirea programelor viitoarelor adunări generale cât și ale adunărilor tractuale cu deosebită conșiderare la situațiunea provocată în învățământ de articolul de lege XXVII din 1907 în așa fel, ca pe lângă salvarea caracterului confesional al învățământului, să se țină samă și de intențiunea §-lui 14 din statutele Reuniunii de a fixa „necesarele reforme de învățământ“ devenite actuale în viața școalei noastre confesionale. Ven. Consistor constată apoi cu nemulțumire, că deja dela prima ședință

a adunării generale din urmă au lipsit circa 44% din membrii Reuniunii și că mai târziu numărul absențelor s'a ridicat la proporția de 60%, ceiace la toată întâmplarea e de dorit, să nu mai obvină în analele Reuniunii. În urmărire să dispune, ca să se aducă la cunoștința adunării generale proxime, încă în decursul ședinței prime, că Consistorul reproabă o atare atitudine a membrilor Reuniunii și că pentru viitor Consistorul numai într'atâta înțelege rostul de a exista al Reuniunii, încât adunările generale și tractuale ale acelea vor fi cercetate din destul de membri și întrucât să va face factor pozitiv pentru înaintarea învățământului și vor sta în deplină consonanță cu interesele și dispozițiunile bisericii."

Suntem mulțumitori Ven. Consistor pentru interesul cald ce vedem a-l purtă modestelor noastre afaceri. Ținem numai să accentuăm aci, privitor la „necesarele reforme de învățământ,” că nu vom intrelasă a ne ocupa cu de aceste și în viitor și ale aduce la cunoștința Ven. Consistor, precum n'am intrelăsat a-o face aceasta nici atunci, când și până acum n'a fost chestie pedagogică de aceasta natură cu care să nu să fi ocupat Reuniunea noastră. Iar despre aceasta v'rbesc analele Reuniunii. Cât pentru îndreptarea celorlalte scăderi, iată scopul pentru care ne-am adresat Ven. Consistor în cauzele tratate sub punctele: 5 și 6 a raportului nostru de față și nu ne îndoiim, că vom și primi ajutorul cerut. (Eseb. Nr.ii: 75, 76, 93, 105, 107, 134).

20. În sfârșit aducem și cu acest prilegiu omagiile noastre marelui mecenat al neamului Vasile Stroescu, pentru că din dărnicia acestui generos bărbat și adânc înțelegător al vremilor, astăzi toate școlile noastre, până și din cele mai sărace comune, sunt provăzute cu toate recvizitele necesare, conform art. de lege XXVII din 1807. Valoarea acestui ajutor îl vom putea înțelege mai bine numai atunci, dacă vom judecă, că ce însemnă în școală o instrucție fără a avea recvizitele de lipsă.

Pentru-ca enormul capital investit în aceste recvizite să poată fi tot mai mult folositor în educațiunea și instrucțiunea poporului nostru, la timpul său n'am întârziat a da desp. noastre protopopești toate îndrumările de lipsă, pentru ținerea de prelegeri publice cu aceste recvizite.

Și din rapoartele ce le-am primit, constatăm cu bucurie, că asemenea prelegeri s'au și ținut aproape în toate locurile. (Eseb. Nr: 26).

II. Activitatea biroului central.

Pentru rezolvarea afacerilor Reuniunii s'au ținut 2 ședințe ordinare și una extra-ordinară. Prima ședință ordinară s'a ținut la 16 29 septembrie 1910, a doua la 9 22 august 1911, iar ședința extra-ordinară s'a ținut la 23 iunie (6 iulie) 1911. S'au rezolvat 129 esebite și s'au luat toate demersurile pentru executarea concluzelor adunării generale și pentru promovarea intereselor Reuniunii (Eseb. Nrii: 16, 22, 23, 94, 101, 102, 120, 131, 132).

III. Activitatea despărțămintelor protopopești.

Activitatea desp. protopopești stă în strânsă legătură cu insuflețirea pentru cauză a celor puși în fruntea lor. Unde prezenții și cei încredințați cu conducerea au fost la culme, acolo și rezultatele ajunse sunt îmbucurătoare. Iese și aici la suprafață adevărul, că precum în școală învățătorul e școala, așa și în viața desp. noastre protopopești, prezidentul și ceilalți dela conducere sunt despărțământul.

A) *Desp. prot. Arad.*

A ținut două conferințe: una de toamnă și alta de primăvară.

Cu prilejul adunării de toamnă, carea s'a ținut în *Arad*, la 25 octombrie (7 nov.) 1910, în școala de băieți din strada săcurii, s'au ascultat prelegerile practice, ținute cu elevii proprii, de învățătorul: *Gheorghe Popoviciu*, și anume: cu elevii de clasa I dezvoltarea sunetelor: ă, î, și ț, după metoda fonomimic, iar cu elevii de clasa II: „Lupul și mielul” pieză de cetire. Tot cu prilegiul acestei adunări, profesorul preparandial din *Arad*, *Avram Sădean*, a ținut — liber — o prea instructivă prelegere din limba și ortografia română. *Iosif Moldovan*, învățător în *Arad*, a cetit operatul seu: „Metoda fonomimic în noua sa fază”, iar *Petru Lupas*, învățător în *Sâmbăteni*: „Educația școlară în raport cu familia și societatea”, producând toate lucrările vii și animate discutiuni,

cu reale servicii, în sânul membrilor. S'a cetit și aprofundat circularul general al comitetului central. Nr. 26 910—11, și s'au împărțit rolurile de muncă pentru adunarea de primăvară, carea s'a ținut în *Pecica*, la 4 17 maiu a. c., în școala cu clasele superioare de fete, de sub conducerea învățătoarei: *Elena Bugarin*.

Cu ocaziunea acestei adunări, învățătoarea: *Elena Bugarin*, a examinat elevele din clasa V din Istoria patriei: „Ștefan cel sfânt“, iar elevele din clasa IV din Geografie: „Apele Ungariei“. Tot în aceasta conferință sau ascultat și pertratată și următoarele prelegeri respective lucrări literare:

a) „Despre gravitațiunea pământului, magnetism și electricitate, prelegeri practice din Fizică, cu aplicarea nouălor aparate, de: *Iosif Moldovan*, învățător, director școlar, în *Arad*.

b) „Școala practică“, dizertație de: *Ioan Vancu*, învățător penzionat în *Arad*.

c) „Felurile corpurilor“ și „Despre capilaritate“, prelegeri practice din Fizică, de *Dimitrie Popovicu*, învățător în *Arad*.

d) „Poezia populară în colecțiunea lui V. Alexandrii“, dizertațiune de *Efrem Moldovan*, învățător în *Pecica*.

S'a pertratată și primit: proiectul de Plan de învățământ pentru studiul: Matimaticeii și s'a executat întreaga programă de muncă anuală, circumscrisă prin circularul general al comitetului central. S'a ales de cassar al desp. prot. agilul: *Petru Russu*, învățător în *Pecica*, în locul fostului cassar: *Nicolae Mihulin*, profesor pre-parandial în *Arad*, carele a abzis. S'a primit de membru fundator: *Dr. Lazar Ghebeleş*, avocat în *Pecica*, iar de membru ordinar: *Nicolae Alexa*, învățător *Sâmbăteni*.

În taxe de membru și organ s'au încassat 33 cor.

Pentru augmentarea fondului pentru monumentul *Teodor Ceonța* sau colectat 5 cor.

Atât adunarea de toamnă, cât și cea de primăvară au fost foarte bine cercetată de membrii, căci din 44 de membrii ordinar, la adunarea de toamna au lipsit 5, iar la adunarea de primăvara 1.

Ambele adunări au fost onorate prin prezența mai multor oaspeți în frunte cu *P. O. D. protopop* și inspector școlar:

Vasile Beleş, iar la adunarea de toamnă au luat parte și întreg cursul III—IV pedagogic român din Arad, în frunte cu corpul profesoral. (Esib. Nr.: 37, 91).

B) *Desp. prot. Chişineu.*

A ținut două adunări: una de toamnă și alta de primăvară.

La adunarea de toamnă, carea s'a ținut în *Giula*, la 16/29 Octomvrie 1910, s'a ascultat prelegerea practică din Aritmetică, ținută de învățătorul: *Petru Oltean*, cu elevii proprii din clasa II: Nr. 12. Tot cu aceasta ocaziune învățătorul: *Dimitrie Boariu* din Nădab, cetește binesuceasa sa lucrare: „Disciplina școalei populare“, iar *Ioan Caba*, învățător în Chişineu, cetește lucrarea: „Care este însemnătatea jocurilor de copii în raport cu educațiunea școalelor populare“. S'a sărbătorit bătrânul dascăl, *Iosif Ivan* din *Giula*, care, după un serviciu neîntrerupt de 40 de ani, a trecut la penziunea binemeritată, aducându-i-să prin secretarul desp. *Traian Țabic*, felicitări călduroase, între aclămarile prezenților. S'a cetit și aprofundat circularul general al comitetului central, Nr. 26/910—911, și s'au luat dizpoziții de executare al aceluia.

Adunarea de primăvara s'a ținut la 6/19 Iunie a. c., în *Chişineu*. Aici s'a ascultat examenul învățătorului: *Ioan Caba*, sub prezidiul P. O. D. administrator protopopesc: *Dimitrie Muscan* preot în Nădab, fiind de față și comisarul consistorial: *Dimitrie Popoviciu*, învățător în Arad. După examen, începându-să ședința, *Ioan Belle*, învățător în Șiclău, cetește instructiva lucrare: „Cum s'ar putea înființa liga de temperanță între școlari în ce privește alcoolul și ce rezultate să pot spera dela o asemenea întreprindere a noastră“? S'a pertrat și primit: proiectul de Plan pentru studiul Matimaticei și s'au executat și celelalte puncte din circularul comitetului central.

În taxe de membru și organ s'au încassat 61 cor.

Toate adunările au fost onorate prin prezența mai multor oaspeți.

E bătător la ochi absențiile multor membrii dela adunările desp., căci din 33 de membrii ordinari, la adunarea de toamna au lipsit 10, iar la adunarea de primăvara 8. (Eseb. Nrii: 44, 103).

B) *Desp. prot. Şiria.*

A ținut două adunări: una de toamna și alta de primăvară.

Adunarea de toamnă s'a ținut în *Şiria*, la 9/22 Octomvrie 1910, în prezența mai multor onorațiori în frunte cu P. O. D. protopop și inspector școlar: *Mihail Lucuța*. La această adunare învățătorul: *Iuliu Grofșorean* din Gașa, a continuat seria prelegerilor din limba română, prelegând din stilistică, despre: „Epistoadă”. Tot cu privilegiul acestei adunări, profesorul preparandial din Arad: *Avram Sădean*, a ținut liber o prea succasă prelegere din limba română, despre: „Fonetica limbii românești” producând interesante discuțiuni în sânul membrilor, iar *Ioan Cadar*, învățător în Cherechiu, a cetit lucrarea sa: „Caracterul moral”. S'a pertratat circularul general al comitetului central, numărul 26/910—911, și s'au luat dispoziții pentru executarea celor cuprinse în trânsul. S'au primit de membrii fundatori: Dr. Emil Monța, avocat în *Şiria* și Axente Secula, proprietar în *Şiria*, iar de membrii ajutători: *Mihail Lucuța*, protopop, Dr. Iacob Hotăran, avocat, Dr. Aurel Popescu, avocat, Dr. Aurel Popoviciu, medic, Atanasie Popoviciu și Romul Bogoeviciu, oficianți la filiala „Victoria” toți din *Şiria*.

Adunarea de primăvara s'a ținut în *Comloș*, la 3/16 Maiu a. c., deasemenea în prezența mai multor oaspeți. Cu privilegiul acestei adunări, învățătorul: *Iuliu Grofșorean* din Gașa, a ținut, cu învățători prezenți, mai multe prelegeri din Aritmetică, iar *Ioan Cadar*, învățător în Cherechiu, cetește dizertația „Formarea caracterului prin educațiune”. S'a pertrat și primit: proiectul de Plan din studiul Matematicii și s'a executat programa de muncă anuală, arătată prin circularul general al comitetului central.

Adunările au fost foarte bine cercetate de membrii, căci din 33 de membrii ordinari, la adunarea de toamnă au lipsit 1, iar la adunarea de primăvară 2. (Eseb. Nrii: 38, 89).

D) *Desp. prot. Boroșineu.*

A ținut două conferințe: una de toamnă și alta de primăvară.

Cu ocaziunea conferinței de toamnă, carea s'a ținut în *Bocsâg*, la 26 Oct. (9 Nov.) 1910, învățătorul din loc: *Ioan*

Tucra a ținut mai multe prelegeri din Geografie cu elevii de clasa III—IV, iar cu ocaziunea conferinței de primăvară, carea s'a ținut în *Talpoș*, la 2/15 Iunie a. c., s'a ascultat prelegerea din Aritmetică cu elevii din clasa III și prelegerea din limba română cu elevii din clasa IV. ținute de învățătorul din loc: *Pavel Leu*.

Dizertațiuni s'au ținut două:

a) „Curente nouă în pedagogia modernă“ de: *Pavel Dârlea*, învățător în *Boroșineu*.

b) „Despre alcoholism“ de: *Ioan Marta*, învățător în *Șepreuş*.

S'a cetit și executat toate punctele din circularul general Nr. 26/910—911, al comitetului central, fără ca în chestia Planului de învățământ să ne fi prezentat vre-un proiect, mărginindu-se a se declara în general pentru planul de învățământ existent deja.

Ambele adunări au fost onorate prin prezența mai multor onorațiuni în frunte cu P. O. D. protopop și inspector școlar: *Ioan Georgea*.

Dintre 22 membrii ordinari, la adunarea de toamnă au lipsit 4, iar la adunarea de primăvară 2. (Eseb. Nrii: 35, 90).

E) *Desp. prot. Buteni.*

A ținut două adunări: una de toamnă și alta de primăvară.

Adunarea de toamnă s'a ținut în *Buteni*, la 11/24 Nov. 1910, în prezența mai multor oaspeți în frunte cu P. O. D. administrator protopopesc: *Iuliu Bodea*, preot în *Buteni*. Aici s'a ascultat prelegerea practică din Aritmetică, ținută de învățătorul din loc: *Gheorghe Andreica*, cu elevii proprii, prelegând: „Noțiunea frângerilor“. *Maximilian Musca*, învățător provizor în *Voivodeni*, a cetit prelegerea practică din limba maghiară: „A könyv“, *Gheorghe Precupaș*, învățător în *Dieci*, a cetit prelegerea practică tot din limba maghiară: „A haza“, iar *Liviu Dublea*, învățător în *Șilindia* a cetit dizertația: „Conștiințiozitatea învățătorului ca oficiant, cantor și om privat“. S'a cetit și aprofundat circularul general al comitetului central, Nr. 26/910—911, și sa luat dispoziții pentru executarea aceluia.

Adunarea de primăvară s'a ținut în *Bohani*, la 24 Maiu (6 Iunie) a. c., cu ocaziunea examenului final dela școala condusă

de învățătorulu: *Pavel Ageu*. Prezenți, pe lângă învățători, P. O. D. administrator prot. *Iuliu Bodea*, preot în Buteni și *Coriolan Mursa*, comisar consistorial, învățător în Ostrov, precum și alți mulți onorațiori din loc și jur. Cu acest privilegiu, învățătorul: *Liviu Dublea*, din Șilindia, a cetit lucrarea: „Activitatea literară a învățătorului“, iar *Patriciu Covaciu*, învățător în B. Șebiș, a cetit disertația: „Insoțirile și folosul lor pentru popor“. S'a pertratat și primit: proiectul de plan pentru studiul matematicii, executându-să cu rigoare și celelalte părți din circularul general.

In taxe de membru și organ sau încassat 38 cor.

Ce privește cercetarea adunărilor din partea membrilor, din 40 membrii ordinari, la adunarea de toamnă au lipsit 14, iar la adunarea de primăvară 4. Este dureros, că, după cum să poate constată din acte, unii membrii absentează în permanentă, „de când funcționează ca învățători“. (Eseb. Nrii: 41, 104).

F) *Desp. prot. Radna.*

Dela acest desp. prot. am primit numai protocolul despre adunarea de toamnă, astfel, în lipsa de rapoarte, asupra activității mai amănunțite din viața acestui desp. prot., nu putem raportă.

Din protocolul ședinței de toamnă aflăm, că acest desp. prot. și-a ținut adunarea sa de toamna în *Cuvin*, la 13/26 Oct. 1910. Cu privilegiul acestei conferințe s'a ascultat prelegerea din aritmetică a învățătoarei din loc: *Erzilia Ștef*, despre: Nr. 4, cu elevele din clasa I și a învățătorului: *Traian Fridrich* din Miniș, din Istorie, despre: „Originea neamului omenesc“. Tot în aceasta conferință învățătorul: *Traian Fridrich* a cetit și lucrarea: „Disciplina ca mijloc al educațiunii și instrucțiunii pentru ajungerea scopului urmărit în școalele noastre confesionale“, iar *Petru Binchiciu*, învățător în Ilteu, a cetit dizertația: „Despre noi“, în urmă însă, încă în aceia ședință, și-a retras-o. In sfârșit, atât notarul, cât și cassarul desp., au abzis de posturile lor. (Eseb. Nr: 69/910—911).

G) *Desp. prot. Hălmagiu.*

A ținut doauă adunări: una de toamnă și alta de primăvară.

La adunarea de toamnă, carea s'a ținut în *Iosășel*, la 4/17 Novembre 1910, s'a ascultat binesuccesa prelegere din Reli-

giune, ținută de învățătorul din loc: *Petru Costin*, cu elevii proprii din clasa II despre: „Cain și Avel“. Tot cu prilegiul acestei adunări s'a ascultat și dizertația: „O privire asupra creșterii tineretului în viitor“ de: *Mihail Vidu*, învățător în Hălmațiu. S'a cetit și luat la cunoștință circularul general, Nr. 26/910—11, și s'au luat dispoziții pentru executarea lui. La propunerea membrului, *Savu Dorca*, învățător în Zeldiș, s'a luat concluzul, că împreună cu despărțământul vecin din Buteni, să se înființeze un cor constător din membrii ambelor despărțăminte, cu scopul ca din venitele, ce vor rezulta prin aranjarea de diferite producțiuni, să se augmenteze bibliotecile ambelor despărțăminte cu cărți folositoare și să se facă și alte lucruri cu scop filantropic.

La adunarea de primăvară, carea s'a ținut în *Lazuri*, la 9/22 Iunie a. c., s'a ascultat examenul dela școala în care propune învățătorul: *Traian Magier*, sub prezidiul P. O. D. protopop tractual: *Cornel Lazar*, fiind de față și comisarul consistorial: *Dimitrie Olariu*, învățător în Covăsânt. S'au executat toate cele impuse prin circularul general al comitetului central. S'a pertrat și primit: proiectul de plan pentru studiul matematicii. Iar *Mihail Vidu*, învățător în Hălmațiu, a ținut o prea interesantă dizertație: „Inceputul carierei învățătorului“.

La ambele adunări au luat parte mai mulți oaspeți din loc și jur.

Conferințele sunt slab cercetate de membrii. Din 32 de membrii ordinari, la conferința de toamnă au lipsit 14, iar la cea de primăvară 12. (Eseb. Nrii: 43, 97).

IV. Membrii Reuniunii.

Lista membrilor am corectat-o și îndreptat și conform acestei liste, Reuniunea noastră învățătorescă în anul 1910/1911 are următorii membrii:

a)	Desp. prot.	Arad	44 ordinari	25 fund.	38 ajut.
b)	"	"	33	2	5
c)	"	Chișineu	33	3	8
d)	"	Șiria	22	—	1
e)	"	Boroșineu	40	2	6
f)	"	Buteni	27	5	6
g)	"	Radna	32	3	11
		Hălmațiu			

De toți: 231 ordinari 40 fund. și 75 ajut.

(Eseb. Nr.: 122.)

V. Starea cassei.

Din raportul general de casă să constată, că cassa Reuniunii cu finea anului 1910 prezintă următoarele cifre:

a) A fost a se încassa	8988·11	
b) S'a încassat	1717·57	Din cari s'a spesat 1658·67
c) S'a descris	313—	2030·57
d) A rămas se incurgă		6957·54
e) O suprasolvire		9—
Suma:		6966·54

care sumă să acopere:

a) Rest în taxe de membru	1355.—
b) Rest în abon. la organ	2429·40
c) Depuși la „Victoria”	3182·14

Suma: 6966·54

d) Detrăgând din 1717·57 speșele de	1658·67
rămâne în bani gata	58·90

Suma totală: 7025·44

(Eseb. Nt. 92).

VI. Bugetul Reuniunii.

Bugetul Reuniunii pentru anul 1912 are următoarele cifre:

a) Venite	1920—
b) Speșe	1565—

(Eseb. Nr. 126).

VII. Starea bibliotecii.

Raportul general de bibliotecă în anul 1910/11 ne dă următoarele date:

								Coroane
a) Bibl. centrală	are 305 opuri	335 vol.	în valoare de	1256·10				
b) „ desp. Arad	„ 118	„ 158	„ „ „ „	154—				
c) „ „ Chișineu	„ 144	„ 144	„ „ „ „	116·60				
d) „ „ Șiria	„ 37	„ 44	„ „ „ „	68·20				
e) „ „ Boroșineu	„ 64	„ 100	„ „ „ „	80·50				
f) „ „ Buteni	„ 179	„ 197	„ „ „ „	—				
g) „ „ Radna	„ 110	„ 110	„ „ „ „	125·85				
h) „ „ Hălmagiu	„ 236	„ 236	„ „ „ „	—				

De tot: 1193 opuri 1324 vol. în valoare de

(Eseb. Nr. 127.)

VIII. Propuneri.

1. Rapoartele: general, de cassă, bibliotecă și controlă să se iee la cunoștință, iar biroului și comitetului central, precum și cassarului, bibliotecarului și controlorului general să li-se voteze absolutul pentru anul de gestiune 1910/11.

2. Pentru anul de gestiune 1911/12 să se prelucre prin desp. prot. planul Geografiei.

3. Să se voteze bugetul prezentat pe anul 1912.

4. Să se deie expresie condolenței noastre pentru trecerea la cele vecinice a membrilor răposați.

5. Cu datul de 23 Septembrie (6 Oct.) 1910, Nr. 5700/910, Venerabilul Consistor a edat și pus în aplicare un „Regulament” pentru cenzurarea și aprobarea manualelor școlare și auxiliare, scrise pe sama școalelor noastre și respective învățătorilor dela școalele populare de sub jurisdicțiunea Consistorului rom. ort. din Arad.

În conziderarea, că prin regulamentul acesta se pune piedeci adânc simțite în calea progresului nostru școlar; în conziderarea, că acest regulament pune sarcini insuportabile pentru scriitorii de manuale școlare, așa, că din acest motiv literatura noastră școlară și de altmintrea destul de modestă, în viitor va stagna tot mai mult și în fine, în considerarea, că acest regulament conține și unele dispoziții contrare prescrișelor legii regnicolare și din acest motiv învățătorimea ușor poate fi expusă în tot momentul aș pierde, în aceste vremuri nesigure, postul și pânea din gura copiilor: Comitetul central să însărcinează a intreveni la locurile competente în meritul afacerii, cerând retragerea acestui regulament păgubitor intereselor noastre școlare și înlocuirea lui cu altul mai corăspunzător.

6. La „Regulamentul afacerilor interne” să se facă următoarele adause respective omisiuni:

§. 3. ....asemenea pot fi membrii ordinari și învățătorii penzionați, încât locuiesc pe teritorul Reuniunii, dacă ei o cer aceasta în scris și să deobligă, că se supun tuturor dispozițiilor statutare și concluzelor ce le va aduce adunarea generală.

„Învățătorii penzionați întru cât după penzionare n'au renunțat” .... etc., se eliminează cu totul.

§. 12, litera *f.*: Alegeraa comitetului și a funcționarilor, precum și acceptarea membrilor: ordinari, fondatori, onorari și ajutători, propuși de comitet.

§. 29, litera *i*): a decide în cauze de controverse ale desp. prot. ca for apelativ, litera *j*): a face propuneri către adunarea generală în privința susceperii de membrii: ordinari, fondatori, onorari și ajutători.

§. 35, punct 2): Prezidează și conduce aceste adunări.

7. Sunt tocmai 30 de ani de când învățatul profesor: *Dr. Petru Pipoș*, în seninătatea lui incomparabilă, în curățenia lui sufletească desăvârșită, în bunătatea lui fermecătoare și prin munca lui cinstită și laborioasă, samănă dela catedra vechei noastre preparandii rom. ort. din Arad sămânța cea mai bună pentru ridicarea și prosperarea bisericei, școalei și a neamului său cu o erudițiune, profunditate și devotament rar. În cursul lungii sale activități de 30 de ani, câți apostoli n'a dat el bisericei, școalei și neamului nostru? Nu este colț în dieceza întreagă, ba și peste marginea acesteia, unde să nu se resimtă activitatea laborioasă și fecundă a acestui neobosit dascăl român. Analele Reuniunii noastre învățătorești iarăși, cu câtă demnitate nu vorbesc despre zelosul dascăl al dascălilor poporului român *Dr. Petru Pipoș!* Profundele lui lucrări, venite totdeauna la timp, cât de mult nu înfrumșează paginile cele mai frumoase ale acestora și cât de mult nu a înviorat ele totdeauna sufletul învățătorimii setoasă după lumină și învățătură? Câte opuri de valoare n'a scris acest zelos profesor pentru deșteptarea și luminarea învățătorimii? Cu adevărat, profesorul *Dr. Petru Pipoș* este astăzi o podoabă a școalei noastre românești!

Deși în conturi cu mult mai modeste, dar cu o diligență de fier. veteranul dascăl din Semlac: *Grigorie Roșu*, pentru hărnicia și lungul timp al serviciului său, încă a binemeritat pentru biserica, școala și neamul său. Căci patruzeci de ani neîntrerupți, între împrejurări grele, a servit acest sânguincios apostol școala și prin ea biserica și neamul cu rezultat totdeauna *distins*. Iar astăzi, după o muncă plină de rezultate frumoase este trecut la bine-meritata penziune.

În fața meritelor acestor doi vrednici reprezentanți ai școalei noastre, unui sus, la catedra mare, iar altul jos, la catedra mică, între popor, propunem: alegerea lor de *membri de onoare* a Reuniunii noastre învățătorești.

Arad, din ședința ordinară a comitetului central, ținută la 9/22 August 1911.

Iosif Moldovan,
prezident.

Dimitrie Popoviciu,
secretar general.

Nr. 126/1910—11.

Proiect de buget.

On. Adunare generală!

În sensul §-lui 14, litera *g*) din statutele Reuniunii, ne permitem a prezenta aci pentru anul 1912 următorul:

Proiect de buget.

I. Venite sperative.

1. Taxe de membru	460.—
2. Abonament la organ	1150.—
3. Pentru diplome	30.—
4. Interese	130.—
5. Fondul de editare al organului	50.—
6. Diverse	100.—

Suma: Cor. 1920.—

II. Spese.

1. Tipărirea și editarea organului	1000.—
2. Spese administrative în centru	200.—
3. Spese administrative în desp. prot. à 15 cor.	105.—
4. Remunerație secretarului general al Reuniunii, conform concluzului din adunarea generală din anul 1900, Nr. 28, litera <i>d</i>)	50.—
5. Augmentarea bibliotecelor și compactarea cărților	100.—
6. Acoperirea speselor delegaților Reuniunii la adunarea generală a Reuniunilor-surori	100.—
7. Spese neprevăzute	10.—

Suma: Cor. 1565.—

Arad, din ședința comitetului central, ținută la 9/22 Aug. 1911.

Iosif Moldovan,
prezident.

Iosif Stanca,
controlor.

Dimitrie Popoviciu,
secretar general.

Nr. 92/910-11.

Raportul cassarului.

On. Adunare generală!

În alăturat am onoare, a substerne rațiociniul despre toate venitele și spesele reuniunii, avute în decursul a. 1910.

Totodată am onoare a raportă, că fondul cu mențiunea, de a-se arădica un monument regretatului nostru profesor, Teodor Ceonța, până cu finea lunei lui Mai a. c. face 1101 cor. 51 fil.

G a l ș a, la 16 Iunie 1911 n.

Iuliu Grofșorean,
cassar.

Rațiociniul

reuniunii inv. rom. gr.-or. din protopopiatele aradane I--VII, despre toate venitele și spesele reuniunii, începând deta 1 ian. până la 31 dec. 1910.

Nr. curent	Numirea venitelor	A fost se incurgă		A incurs		S'a des-cris		Rămâne a se incassa		Supra-solvire	
		C.	f.	C.	f.	C.	f.	C.	f.	C.	f.
1	Remanența cassei	36	60	36	60	—	—	—	—	—	—
2	În taxa de membru	1960	—	493	—	118	—	1355	—	6	—
3	Pentru diploma	4	—	4	—	—	—	—	—	—	—
4	În fondul de editare	410	67	410	67	—	—	—	—	—	—
5	Abonament la organ	3385	90	764	50	195	—	2429	40	3	—
6	Din vinderea cărților donate reuniunii de N. Ștef	8	80	8	80	—	—	—	—	—	—
7	Dela „Victoria”	3182	14	—	—	—	—	3182	14	—	—
	Suma:	8988	11	1717	57	313	—	6966	54	9	—
	Spese:			1658	67						
	Remâne:			58	90			6966	54		

Nrul curent	Numirea cheselor	A fost a Ńe plãti		S'a plãtit		Cu finea anului 1910 se arãtã					
						In sarcinu cassei		supra-erogaŃi-une		Econo-misare	
		C.	f.	C.	f.	C.	f.	C.	f.	C.	f.
1.	Spese administrative	305	—	284	87	—	—	—	—	20	13
2.	Tipãrirea organului (702 C. v.)	1594	80	820	—	774	80	—	—	—	—
3.	Spese delegaŃilor reuniunii. . .	100	—	102	60	—	—	2	60	—	—
4.	Onorarul secretarului reuniunii	50	—	50	—	—	—	—	—	—	—
5.	Depuneri la „Victoria“	400	—	400	—	—	—	—	—	—	—
6.	Diverse.	10	—	1	20	—	—	—	—	8	80
	Suma	2459	80	1658	67	774	80	2	60	28	93

Arad, din ŃedinŃa ordinarã a comitetului reuniunii Ńinutã la 9/22 August 1911.

Iosif Moldovan
prezident.

Iosif Stanca
controlor.

Iuliu GroŃorean
cassier.

EvidenŃã

despre banii reuniunii inv. rom. gr.-or. din protopopiatele I—VII, elocaŃi la „Victoria“ in anul 1910.

1. Cu finea anului 1909 a fost elocat la „Victoria“ cu li-belele N-rii: 13769, 13689 Ńi 14210 2655-71
2. La „Victoria“ elocat in 7/IX a. c. . . . . 400—
3. Interese din anul 1910 126-43

De tot . Cor. 3182-14

Arad, din ŃedinŃa ordinarã a comitetului reuniunii, Ńinatã la 9/22 August 1911.

Iosif Moldovan
prezident.

Iosif Stanca
controlor.

Iuliu GroŃorean
cassier.

Nr. 125/1910—11.

Raportul controlorului.

Onorată Adunare generală!

Revidiând, în calitate de controlor, în decursul anului, atât cassa, cât și biblioteca centrală, le-am aflat în cea mai perfectă regulă, de aceea propun cassarului și bibliotecarului general absolutele îndatinate.

Arad, din ședința ordinară a comitetului central, ținută la 9/22 August 1911.

Iosif Moldovan,
prezident.

Iosif Stanca,
controlor.

Nr. 127/1910 - 11.

Raportul bibliotecarului.

Onorată Adunare generală!

Asupra bibliotecilor Reuniunii învățătorilor români ort. din protopopiatele aradane I—VII, îmi permit a prezenta aci următorul raport pentru anul de gestiune 1910—11.

I. Biblioteca centrală:

După adunarea generală trecută, pentru a putea constata valoarea bibliotecii și pentru o mai rațională manipulare a acesteia, am sortat și prețuit cărțile aflătoare în acea. Conform acestei împărțiri biblioteca noastră centrală dispune de:

I. bisericești:	23	opuri în valoare de	65.90	Cor.
II. științifice:	84	" " " "	566.10	"
III. școlare:	25	" " " "	70.90	"
IV. didactice:	29	" " " "	42.50	"
V. manuale:	117	" " " "	86.70	"
VI. diverse:	27	" " " "	424.00	"

De tot: 305 opuri în 335 volume, 673 exemplare în valoare 1256.10 Cor.

Ce privește augmentarea bibliotecii cu opuri nouă, deși autorizarea spre scopul acesta am avut-o dela ad. generală, n'am avut însă mijloacele materiale și din acest motiv asortarea a ramas pentru timpuri mai bune. Tot din lipsa mijloacelor materiale nu am putut prevedea biblioteca nici cu sigilul și registrele necezare.

Cu scopul ca membrii să poată ridica cărți din bibliotecă, am satisfăcut însărcinării primite prin concluzul adunării gen. stând la dispoziția on. public cetitor în zilele 17 nov. 1910, apoi 12 ian. 16 martie, 18 maiu și 13 iuliu a. c. Rezultatul e, că în decursul anului de gestiune 1910/11 au împrumutat cărți spre cetire 7 membrii, conzultând 27 opuri. Un mic număr acesta în raport cu numărul total al membrilor. Lipsa aceasta de interes la aparență, cred a proveni din împrejurarea, că în lipsa mijloacelor materiale, biblioteca noastră nu este provăzută cu opuri noauă de interes pe de o parte, iar de alta fiind cel mai mare număr din contingentul cărților ce-l avem, donațiuni dela înșiși învățătorii, ca atari sunt cunoscute și nu provoacă interesul.

Donațiuni am primit în decursul anului dela dnii: I. Moldovan, Dr. I. Lupaș, P. Stana, Dr. O. Ghibu, L. Dublea, I. Crișan, G. Olariu și „Asociațiunea“ din Sibiiu. Propun, a să exprimă donatorilor mulțumită.

Aflu de bine a aminti aci și acea împrejurare, că ținând cont de mijloacele materiale de cari am putut dispune și în anul acesta, am compactat mai multe din opurile aflătoare în bibliotecă, rămânând, ca restul să se compacteze succesiv în anii următori.

Angajat fiind cu noua aranjare a bibliotecii, distribuirea cărților aflătoare în mai multe exemplare despărțemintelor noastre ppești, a rămas a să efectui în anul viitor.

Ce privește cărțile împrumutate mai de mult din biblioteca centrală a căror reînapoiare nu s'a făcut, afacerea fiind împreunată cu oarecari greutăți, este în curgere.

II. Bibliotecile despărțemintelor :

Privitor la bibliotecile despărțemintelor, ori cât ași dori să pot raportă ceva îmbucurator asupra circulației de cetire, în lipsă

de rapoarte în aceasta direcțiune nu pot servi cu amănunte de astă dată. Tot asemenea în lipsa rapoartelor exacte, nici de astă dată nu pot spune în cifre valoarea cărților din bibliotecile despărțămintelor. De unde s'a raportat, datele sunt în parte greșite.

Starea bibliotecilor din despărțeminte este următoarea:

1.	Despărțem. Arad	118 opuri,	158 volume,	65:35 Cor.	în trecut
		89	" 84	" 154—	" (!)
2.	" Chișineu	144	" 144	" 116:16	" în trecut
		140	140	—	—
3.	" Șiria	37	" 44	" 68:20	" în trecut
		36	43	66:20	
4.	" Boroșineu	64	" 100	" 80:50	" i. t. tot atât
5.	" Buteni	179	" 197	"	"

Privitor la acest despărțământ. Deși s'a reclamat în repețite rânduri, încă nici până azi nu am primit deslușiri referitoare la diferența de 2 opuri în 3 volume și valoarea întregii biblioteci, căci acest desp. și astăzi arată a avea numai 177 opuri în 194 volume.

6. Desp. Radna 110 opuri 110 vol. 120 Cor. De aici, neprimind nici un raport meritorial, am luat starea din anul trecut.

7. Desp. Halmagiu 114 op. 183 vol. 170 Cor. Fiind mare diferență între anii trecuți și prezent, până la regularea afacerii, pentru carea și în trecut s'a întreprins mai de multe ori, susținem starea din trecut adecă 236 opuri în 236 volume.

Este de dorit, ca pentru o conducere corectă în viitor, despărțemintele să suscearnă nu numai rapoartele ci și registrele bibliotecilor, pentru a se observă an de an sporul.

Aceasta și pentru motivul, de a să putea exercia din centru o controlă oareșicare.

În fine având dela Vener. Consistor însărcinarea de a arată circularea în consultarea bibliotecilor și în despărțeminte, în viitor acestea să fie însărcinate a da rapoarte și în aceasta direcție.

Arad, din ședința comitetului central, ținută la 9/22 august 1911.

Iosif Moldovan,
president.

Iosif Stanca,
controlor.

Dimitrie Olariu,
bibliotecar general.

Membrii

reuniunii învățătorilor români ort. din protopopiatele aradane I—VII pe anul 1910/11.

A) Despărțământul prot. Arad.

I. Membrii ordinari.

a) *In funcțiune.*

1	Iosif Moldovan	inv.	Arad.
	Dimitrie Popoviciu	"	"
	Gheorghe Popoviciu	"	"
	Dr. Petru Pipoș prof.	prep.	"
	Vasile Micula	"	"
	Nicolae Mihulin	"	"
	Avram Sădean	"	"
	Maria Precupaș	inv.	"
	Elena Pipoș prof.	la șc. de f.	"
10	Vasilie Zab	inv.	Arad-Gaiu
	Efrem Brindea	"	Cenad-ung.
	Ignatie Raica	"	"
	Aureliu Drăgan	"	Čicir "
	Nicolae Cristea	"	Mândruloc
	Petru Colțeu	"	"
	Savu Bugariu	"	Micălăca
	Savu Mihuța	"	"
	Gheorghe Petroviciu	inv.	Nădlac
	Romul Tăucean	"	"
20	Uroș Totorean	"	"
	Sidonia Tăucean	"	"
	Ștefan Roja	"	Pecica "
	Efrem Hedeșan	"	"
	Petru Russu	"	"
	Efrem Moldovan	"	"
	Elena Roja	inv.	"
	Emilia E. Bugariu	"	"
	Muciu Popescu	inv.	Sămbăteni
	Petru Lupaș	"	"
30	Nicolae Alexa	"	"
	Dimitrie Micu	"	Șeițin
	Vicențiu Guleș	"	"
	Uroș Pinteș	"	"
	Ioan Ghebeleş	"	"
	Ana Sebeșan	inv.	"
	Lazar Ionescu	inv.	Semlac
	Ștefan Ponta	"	"
	Mihai Nicoară	"	Tornea

b) *In penziune.*

39	Nicolae Ștefu	inv.	Arad
	Ioan Vancu	"	"
	Ambroziu Costa	"	Cenad ung.
	Emilia Ciorogariu	"	Pecica
	Grigorie Roșu	"	Semlac
44	Iuliana Plașa	"	Sămbăteni

II. Membrii fondatori.

1-	"Victoria" bancă		Arad
	Dr. Nicolae Oncu dir. de bancă		Arad
	Roman R. Ciorogariu dir. sem.		"
	Petru Truța avocat		"
	Vasile Goldiș secretar consist.		"
	Dna Elena Goldiș		"
	Sever Bocu red. la Tribuna		"
	Gheorghe Purcariu cassar cons.		"
	Dna Maria Purcariu		"
10	Vasile Beleş protopop		"
	Iancu Ștefănuț preot		Mândruloc
	Alex. Muntean lui Vasile Mezőtelegd		"
	Nicolae Chicin preot		Nădlac
	Aurel Șt. Suluț contabil		diac
	Dr. Remus Chicin avocat		"
	Uroș Pătean plugar		"
	Ștefan Lazăr plugar		"
	Aurel Petroviciu dir. de bancă		"
	Dr. Iulian Chicin med.		"
20	Terenție Opresan prot. Cenad-Sărb.		"
	Dimitrie Birăușiu		Budapesta
	Ștefan Novac jude reg.		Pecica
	Dr. Aurel Novac avocat		"
	Dr. Lazar Ghebeleş avocat		"
25	Titu Guleș plugar		Semlac

III. Membrii ajutători.

1	Traian Vațian preot		Arad
	Dr. Ioan Suciu avocat		"
	Dr. Ștefan C. Pop avocat		"
5	Dr. Lazar Iacob prof de teol.		"

	Maria Purcariu	Arad	Traian Caba	plugar	Nădlac
	Ioan Simu inv. penz.	"	Alexandru Petroviciu	"	"
	Paulina Papp	"	Dr. Vicențiu Marcoviciu	adv.	"
	Gheorghe Popoviciu ref. bis.	"	Petru Flocos	plugar	"
10	Dr. Gavril Cosma avocat	Beiuș	Nicolae Mărginean	"	"
	Alexiu Ardelean preop.	"	Orestie Bogdan	"	"
	Pompiliu Dan prefect diec.	"	Pavel Roșuț	"	"
	Ioan Petroviciu prof. gimn.	Brașov	30 Ștefan Oanea	"	"
	Romul Nestor preot	Cenad-ung	Dănilă Săcăruș	"	"
	Aug. Hamsea arhimandrit H. Bodrog		Ioan Pătean	"	"
	Mihai G. Crăciun inv.	Hodoș	Nicolae Barbura	not. com.	Pecica
	Nicolae Firu inv.	Oradea-mare	Florian Momac		Pecica
	Aurel Petroviciu dir de bancă	Nădlac	Sava Tămășdan	preot	Pecica
	Teodor Mărginean	plugar	Iosif Velcean	invățător	Reșița
20	Atanasie Naghiu	"	Fabrițiu Manuilă	preot	Sămbăteni
	Lazar Faur	"	Iosif Tisu	"	Țebea
	Uroș Oanea	"			

B) Despărțământul prot. Chișineu.

I. Membrii ordinari.

a) În funcțiune.

1	Nicolae Coste	inv.	Bichiș
	Iustin Moroșan	"	B. Ciaba
	Ioan Popoviciu	"	Cinteu
	Ioan Caba	"	Chișineu
	Ștefan Dolga	"	Chitighaz
	Traian Țabic	"	"
	Mihaiu Dragoș	"	Curticiu
	Ioan Cioară	"	"
	Elvira Cioară	"	"
10	Teodor Mariș	"	Erdeș
	Emanuil Ungurean	"	Giula magh.
	Ioan Barbulescu	"	"
	Teodor Lucaciu	"	G.-Varșand
	Gheorghe Iancu	"	Macea
	Aurel Guiu	"	Mișca
	Dimitrie Boariu	"	Nădab
	Petru Roșu	"	"
	Alexiu Turic	"	Otlaca
	Nicolae Băru	"	"
20	Angela Țapoș	"	"
	Teodor Leucuța	"	Pilul-m.
	Lucreția Ambruș	"	"

	Ioan Belle	"	Șiclău
	Ștefan Capra	"	"
	Ioan Toconiță	"	Șimand
	Gheorghe Costa	"	Sintea
	Ioan Crișian	"	Socodor
	Moisă Mariș	"	"
	Iulian Paguba	"	"
30	Silvia Nădăban	"	"

b) În penziune.

	Florian Cioară	inv.	Curticiu
	Iosif Ivan	inv.	Giula-germ.
	Ioan Buștea	"	Socodor

II. Membrii fondatori.

1	Mihaiu Veliciu avocat	Chișineu
	Augustin Beleş preot	Șimand

III. Membrii ajutători.

	Vicențiu Panțoș	preot	Giula-Văr.
	Pavel Anuleu	negustor	Giula
	Ioan Tomuț	proprietar	"
	Petru Biberea	preot	"
	Gheorghe Turic	"	Otlaca

C) Desp. prot. Șiria

I. Membrii ordinari.

a) În funcțiune.

1	Cornel Crețu	inv.	Agrîș
	Iuliana Nasticiu	"	"
	Ștefan Fericean	"	"
4	Gheorghe Abrudan	inv.	Arăneag

5	Traian L. Debeleac	inv.	Drauț
	Gheorghe Popa	"	"
	Ioan Voluntir	"	Dud
	Iuliu Groșorean	"	Gaișa
	Teodor Cherechean	"	"
	Teodor Laza	"	Cherechiu
	Ioan Cadar	"	"

12	Ioan Funar	„	Comloș	Ioan Crainic	„	Târnova
	Ioan Mladin	„	„	Ana I. Ignuța	„	„
	Dimitrie Simea	„	„	Petru Muntean	„	F. Vârșand
	Liviu R. Pap	„	Covasinț			
	Dimitrie Olariu	„	„			
	Alex. Terebenț	„	„			
	Adrian Ungurean	„	Curtacher			
	Sidonia Ungurean	„	„			
20	Petru Vancu	„	Măderat			
	Pavel Siartău	„	„			
	Hersilia Cadariu	„	„			
	Gheorghe Muntean	„	Măsca			
	Ioan Hălmăgian	„	Pâncota			
	Aurelia T. Hălmăgian	„	„			
	Petru Balint	„	Sînitea			
	Ioan Bogdan	„	Șiria			
	Alexiu Doboș	„	„			
	Ioan Hui	„	„			
30	Savu Crișan	„	„			

II. Membrii fondatori.

1	Virgil Mihulin	preot	Comloș
	Dr. Emil Monța	adv.	Șiria
	Axente Secula	proprietar	„

Membrii ajutători.

	Filip Leuca	preot	Pâncota
	Romul Măierușan	„	Șiria
	Mihaiu Lucuța	protopop	„
	Dr. Iacob Hotăran	advocat	„
	Dr. Aurel Popoviciu	„	„
	Atanasie Popoviciu	of. de bancă	„
	Dr. Aurel Popoviciu	med.	Șiria
	Romul Bogoeviciu	of de bancă	„

D) Desp. prot. Boroșineu.

I. Membrii ordinari.

a) În funcțiune.

1	Petru Zoșiu	inv	Apatcu
	Gavril Șandru	„	„
	Ioan Țucra	„	Bocșag
	Nicodim Bugariu	„	Berechiu
	Simeon Albu	„	Cermeiu
	Pavel Dârlea	„	Ienopolea
	Iuliana Dârlea	„	„
	Vasile Augustin	„	„
	Toma Sirca	„	Mănerău
10	Ștefan Hereț	„	Răpsag
	Teodor Mișcoiu	„	Seleuș
	Petru Toma	„	„

	Ioan Marta	„	Șepreuș
	Gheorghe Sturza	„	„
	Gherasim Balint	„	Șicula
	Petru Eleneș	„	„
	Ioan Tau	„	Șomoșcheș
	Ștefan Coste	„	„
	Pavel Leu	„	Talpoș
20	Teodor Mangu	„	Vădas
	Gheorghe Rufu	„	Zărând

b) În penziune.

II. Membrii fondatori

III. Membrii ajutători.

	Moisă Ghergar	preot	Moroda
--	---------------	-------	--------

E) Desp. prot. Buteni.

I. Membrii ordinari.

a) În funcțiune.

1	Constantin Fioruț	inv.	Aldești
	Ioan Iancin	„	Almaș
	Nicolae Boticiu	„	„
	Ilarie Verșigan	„	Bârșa
	Petru Nica	„	Berindia
	Nicolae Boșcaiu	„	Bodești
	Lazar Igrășan	„	Bonești
	Pavel Agheu	„	Bohani
	Petru Perva	„	Buteni
10	Gheorghe Andreica	„	„
	Constanța Muntean	„	„
	Ștefan Faur	„	Camna

	Teodor Laza	„	Chertiș
	Mihaiu Mihuțiu	„	Chisindia
	Petru Moțocan	„	Cil
	Ioan Borlea	„	Cuediu
	Teodosiu Rafila	„	Dezna
	Gheorghe Precupaș	„	Dieci
	Petru Cociu	„	Donceni
20	Isaia Popeț	„	Govoșdia
	Silviu Ganea	„	Hodiș
	Aurelia Iorz	„	Ignești
	Sidonia Voda	„	Iarcoș
	Petru Cherechian	„	Laz
	George Vârșandan	„	Luguzău
	Aurel Borlea	„	Moneasa
	Constantin Trif	„	Mustești

Ecaterina Dascăl	„	Nădălbești
Mihailu Voluntir	„	Nadaș
Aurelia Körösladányi	„	„
Rozalia Moș-Mezin inv.	„	Neagra
Ioan Lipovan inv.	„	Păiușeni
Gheorghe Frugea	„	Prăgești
Ștefan Musca	„	Râvna
Dimitrie Jurma	„	Revețiș
Gheorghe Barna	„	Roșia
Patriciu Covaciu	„	B. Sebeș
Ilie Moțiu	„	Sălăgeni
Liviu Dublea	„	Șilindia

Andrieu Lazarov „ Tauț

II. Membrii fondatori

I	Dr. Aurel Grozda adv.	Buteni
	Dr. Gheorghe Popa adv.	„

III. Membrii ajutători.

I	Ioan Popoviciu preot	Bârza
	Gheorghe Lupșa	Dieci
	N. Hesș not. com.	„
	Oct. Tămășdan preot	Moneasa
	Cornel Săbau	Mustești
	Alexandru Nica	Almaș

F) Desp. prot. Radna.

I. Membrii ordinari.

a) În funcțiune.

1	Grigorie Farcașiu inv.	Bătuța
	Gheorghe Pleș	Bărzava
	Trifon Dascăl	Cladova
	Grigorie Caba	Conop
	Silvia Popoviciu	Corbești
	Ersilia Ștefu	Cuvin
	Vasilie D. Iliș	„
	Nicodim Neagota	Gavoșdia
	Gheorghe Mihuta	Ghioroc
10	Simeon Neamțiu	Giulița
	Petru Binchiciu	Iltcu
	Ioan Tomuța	Lupești
	Traian Fridric	Miniș
	Nicolae Dima	Odvoș
	Gheorghe Stoian	Pauliș
	Traian Givulesau	„
	Efrem Țigu	Pârnești
	Dimitrie Ciobotă	Petriș
	Traian Givulescu	Radna
20	Iosif Stanca	Roșia
	Simeon Bârlea	Șoimoș

	Simeon Crăciunescu	„	Șoimoș
	Teodor Savu	„	Toc
	Aurel Mircu	„	Totvărădia
25	Sinesie Popoviciu	„	Troaș

b) În penziune.

	Protasie Givulescu	„	Soborșin
	Solomon Ciurcoane	„	Temeșești

II. Membrii fondatori.

I	Dimitrie Maci preot	Căpruța
	Procopie Givulescu prot.	Radna
	Dr. Vasile Avramescu adv.	„
	Dr. Atanasie Bredean medic	„
	Dr. Ioan Ursu adv.	„

III. Membrii ajutători.

	Dimitrie Goldiș inv.	Bărzava	
	Ioan Tuducescu inv. penz.	Radna	
	Blasin Codrean	„	
	Dimitrie Roman	„	
	Iosif Ognean preot	Soborșin	
	Iosif Vuculescu	„	Șoimoș

G) Desp. prot. Hălmagiu.

I. Membrii ordinari.

a) În funcțiune.

1	Valeriu Vușdea inv.	Aciuva
	Nicolae Hărduț	Aciuța
	Teodor Popoviciu	Bănești
	Traian Nicodim	Brusturi
	Petru Mager	Bodești
	Toma Crainic	Ciciu
	Gheorghe Imbroane	Crocna
	Ioan Știrbu	Dumbrava
	Constantin Lucaciu	Finiș
	Mihail Vidu	Hălmagiu
	Adam Dragoș	„

	Cornelia Moldovan	„	Hălmagiu
	Ioan Popescu	„	Hălmașel
	Gheorghe Tomșa	„	Holtmėzes
	Avram Nini	„	Iosaș
	Petru Costin	„	Iosașel
	Traian Magier	„	Lazuri
	Ilie Cristea	„	Lungsoara
	Ioan Mizeș	„	Ociu
	Iancu Lupu	„	Prăvăleni
	Axentie Popoviciu	„	Rișculița
	Ilie Vărășandan	„	Saturău
	Ioan Florea	„	Secaș
	Zenovie Vesa	„	S. Buceava
	Vasilie Neagu	„	Sârbi

Vasile Oarcea	„	Tălagiu
Gheorghe Indrieș	„	Tomești
Gheorghe Petrișor	„	Vidra
Savu Dorca	„	Zeldiș
Zaharie Neamțiu	„	Zimbru
Ioan Bota	„	Pleşcuța

b) *În penziune.*

Enea Joldea	Hălmagiu
-------------	----------

II. Membrii fondatori.

1 Cornel Lazar protopop	Hălmagiu
Dr. Teodor Papp adv.	„

Alex. Teaha preot	Leasa
-------------------	-------

III. Membrii ajutători.

Nicolae Pisău preot	Basarabeasa
Nicolae Balta	„
Teodor Iuga plugar	Ciuciu
Mihaiu Ciura inv.	„
Alex. Florea preot	Criștiur
Ioan Leuca comerciant	Dumbrava
Teodor Groza plugar	Lazuri
Nicolae Sirca	Sârbi
Petru Mihuța inv.	Vidra
Vasile Giurgiu preot	„
Laurențiu Iuga	Vața de sus
	„
	Magulicea

Arad, din ședința ordinară a comitetului central, ținută la 9/22 august 1911.

Iosif Moldovan,
prezident.

Dimitrie Popoviciu,
secretar general.

Informațiuni.

Apel și mulțămită publică. Când aduc la cunoștință celor interesați, că comitetul de redacție — după retragerea Dlui Ioan Crișan — a încredințat afacerea redactării organului subscrisului president, exprim mulțămită Dlui Crișan pentru ostenețele avute cu redactarea până aici și rog, atât pe Dsa, cât și pe ceilalți valoroși membrii ai comitetului de redacție, colaboratori și cetitori, să ne învrednicească și în viitor de încrederea și prețiosul lor sprigin, întru salvarea cinstei și înălțarea prestigiului dascălesc.
Iosif Moldovan, president.

Iubileul de 50 de ani al „Astrei”. Luni și Marți, la praznicul sfintei Măriei mari, s'a desfășurat festivități epocale în orașul Blaj și câmpul libertății ce se află în hotarul său. Tot ce are neamul românesc mai ales a fost reprezentat în aceste zile la iubileul de 50 de ani a celei dintâiu reuniuni culturale din Ungaria, a cărei prim-prezident a fost nemuritorul Arhiepiscop și Metropolit Andreiu Baron de Șaguna. Luni dimineața după sfânta liturgie împreună cu chemarea Duhului sfânt, celebrată în biserica-catedrală de însuși Metropolitul Mihaly, cu mare asistență, s'a deschis adunarea generală iubilară a Asociațiunii Transilvană prin istoricul discurs al v. prezidentului Andreiu Bârsan, fiind de față ambii metropoliti, și toți actualii arhierei ai neamului românesc din Ungaria, aducând personal prinosul și omagiile lor acestei sărbătorite reuniuni, ce și-a impus ca scop: *promovarea literaturii române și a culturii poporului român*. O mulțime adrese de felicitare au sosit din toate părțile locuite de români. Reuniunea noastră și-a exprimat admirațiunea și omagiile prin următoarea telegramă:

„D-lui Andreiu Bârsan prezidentul Asociațiunii

Balázsfalva.

Vărsând însuflețire și umplând inimile românești de mari speranțe, de un jumătate secol propășiți falnic în fruntea tuturor reuniunilor culturale, spre marele ideal, căruia i-se închină azi în-

treg neamul românesc, în frunte cu toți arhieriei sei. Urând isbânda, închinăm și noi steagul reuniunii noastre în acest moment epocal!

Reuniunea învățătorilor români gr.-or.
din protopopiatele aradane I-VII.
Iosif Moldovan, prezident."

După ședință s'au deschis admirabilele expoziții aranjate din acest privilegiu: expoziția istorică, expoziția lucrurilor de casă, expoziția de silvicultură și agricultură și expoziția de pictură. După splendidul banchet, pe la orele 4 d. a. s'a desfășurat în largă piață a Blajului conductul etnografic, în care s'a reprezentat portul românesc din comunele aflătoare în jurul Blajului, iar seara la ora 6, dl dr. Ioan Chețan, a ținut tăranelor o foarte frumoasă și interesantă prelegere populară. La ora 9 s'a început binesuccesul concert sub conducerea distinsul prof. Iacob Mureșan.

În ziua următoare, Marți, ș'a ținut adunarea generală *Societatea fondului de teatru*, sub prezidiul d-lui Vasile Goldiș, cel mai vechiu membru de comitet, iar seara la ora 6, în ochii alor cel puțin 30.000 de oameni adunați pe câmpul libertății și dealurile din împrejurime, inginerul român Aurel Vlaicu s'a înălțat în zbor cu aeroplanul, propria sa construcțiune, până la o înălțime de 150 m. umplând inimile înfiorate, în fața îndrăsnetului spetacol, de mândrie națională. Să trăiască Vlaicu răsună văzduhul de aclamațiile entuziasmate a mulțimii uimite de acest triumf al geniului românesc. Seara la ora 9, a făcut o nouă plăcere publicului opera „Mănăstirea Argeșului, o foarte frumoasă compoziție a distinsului măestru Iacob Mureșan, care a fost împărtășit de vii ovațiuni. A urmat apoi dansul, care a decurs în perfectă dispoziție până'n zori de zi.

Prezident al Asociațiunii a fost ales cu aclamație dl Andreiu Bârsan, fostul vice-prezident.

Ședință de comitet. Comitetul central al Reuniunii noastre învățătorești a ținut Marți, 9/22 Aug. a. c., a doua ședință ordinară. Dintre membrii au fost prezenți: Iosif Moldovan, Dimitrie Popoviciu, Iuliu Groșorean, Dimitrie Boariu, Petru Vancu, Dimitrie Olariu, Ștefan Roja, Gheorghe Petroviciu, Alexiu Doboș, Nicolae Cristea, Ioan Vancu și Teodor Cherechean, iar ca oaspeți:

Traian Țabic, învățător în Chitighaz și Virgil Lugojan, învățător în St.-Miclăușul-mic. Cu prilejul acesta s'a compus programa adunării generale, s'a statorit raportele generale către adunarea generală, s'a autenticat lista membrilor, s'a statorit bugetul pe anul 1912 și în firul pertractării afacerilor curente s'a luat la cunoștință raportul delegaților noștri la adunarea generală a Reuniunii-surori dela Timișoara, raport, care ne-a arătat multe lucruri bune și frumoase dela acea adunare.

Necrolog. Bătrânul dascăl penzionat *Teodor Muntean* din Covăsiuț a trecut la cele vecinice în etate de 62 de ani. Inmormântarea i-s'a făcut Luni, la 8/21 Aug. a. c., în prezența unui public ales și număros. La înmormântare au servit patru preoți. Cântările funebrele le-a executat învățătorimea din tract și jur, sub conducerea învățătorului din loc: *Dimitrie Olariu*. La groapă a vorbit învățătorul din Galșa: *Iuliu Groșorean*. — În veci poimenirea lui!

Noul plan de învățământ. „Telegr. rom.“, organul oficios al mitropoliei noastre, aduce la cunoștință publică, că d-l ministru de culte și instrucție publică, prin rescriptul său Nr. 73311—911 a aprobat noul Plan de învățământ. Planul e deja sub tipar și încă înainte de începerea anului școlar se va expeda fiecărui oficiu parohial pentru inmanuare învățătorilor.

Mulțumită: Sf. Domn *Gheorghe Petrovicu* director-școlar în *Nădlac*. Din încredințarea Comitetului nostru central, Vă rugăm, ca se binevoiți a împărtăși mulțumita noastră: Corpului învățătoresc din *Nădlac*, precum și marinimoșilor contribuenți, cari cu privilegiul trecerii la cele vecinice a în veci neuitatului nostru confrate: *Mihail Chicin*, au avut fericita și frumoasa idee de a mări fondul de editare a modestului nostru organ cu *157 cor. 20 fil.*, ca răscumpărare de cunună pe mormântul fericitului dascăl emerit și fiu al comunei *Nădlac*: *Mihail Chicin*.

Biroul central.

În chestia datelor pentru istoria școalelor noastre populare. Încă acum trei ani, Reuniunea noastră învățătorescă, îndemnată de nesiguranța vremilor, ce le trăim, a inițiat, prin membrii săi, adunarea materialului pentru istoria școalelor noastre de pe teritoriul său. Lucrarea aceasta pe cât e ea de frumoasă, pe atât de

mult va vorbi odată în viitor. De aceia, încă dela început, eram tari în credința, că nu va fi învățător, membru al Reuniunii, care să nu dorească a-se putea mândri, că în aceasta, în viitor mult grăitoare operă, și el are o părticică, fie cât de mică. Dupăce însă, până acum numai foarte puțini membrii au răspuns la întrebările date gata, de aceia ne vedem îndemnați a publică acele întrebări acum și în organ nu numai cu rugarea, ci și cu îndatorirea, ca fiecare membru să binevoiască a-ne răspunde necondiționat în chestie și anume:

1. Când s'a înființat cea dintâiu școală? 2. Cine a înființat-o, la a cui îndemn sau stăruință? 3. Unde a fost și cum a fost cel dintâiu edificiu școlar? 4. Când s'a renovat acel edificiu, eventual când s'a zidit școala nouă, unde și pe ce intravilan? 5. Cum a fost înzestrată prima școală: cu ce mobile?, cu ce recvizite? 6. Elevii cum au fost împărțiți, în câte clase ori despărțăminte și cum s'au dezvoltat aceste până azi? 7. Ce studii li-s'au propus? 8. Ce manuale s'au folosit? 9. Eventual modul de instruire cum și care a fost? (metodul). 10. Învățătorii, cari au servit școalei, în ordine cronologică (de când și până când) unde s'au născut, ce pregătiri au avut și unde și-au câștigat diploma? 11. Ce momente mai însemnate, sau ce urme au rămas după ei, care dintre ei s'au distins, prin ce, cum păstrează poporul memoria lor, și despre care ce amintește? 12. Cum se făceau examenele și controla în timpul de mai înainte? 13. De când se păstrează și se află ziarele și alte documente? 14. Actualminte câți locuitori are comuna și din aceștia câți știu scrie și ceti? 15. Ce bărbați mai însemnați au eșit din acea școală, când ce au ajuns, și prin ce s'au distins? 16. Ce salariu a avut primul învățător și dela cine? 17. Când s'a arădicat salariul, la ce sumă și la acui îndemn? 18. Ce salariu are actualul învățător?, și din ce izvoară? 19. Câți elevi a avut școala la început și cum a crescut ori scăzut numărul acelora an de până în ziua de azi? 20. Ce manuale se folosesc azi în școală, de cine, unde sunt tipăsi de cine sunt aprobate? 21. Are școala bibliotecă școlară, când și prin cine s'a înființat? 22. Există în comună cor vocal, de când, cine l-a înființat și cine îl conduce azi? 23. Ce realități, ce fonduri are școala, de când le poșede și sub ce împrejurări

juns proprietara lor. În fine să se noteze și aceia, că datele din ce isvor sunt luate: din actele comunei, protopopiatului, eparhiei ori numai din gura bătrânilor și să se noteze și alte momente demne, ce ar mai fi obvenind în viața școlară, dar ne cuprinse în aceste întrebări.

Colecta pentru bustul lui Eminescu și Barițiu: Reuniunea învățătorilor din protopopiatele arădane I—VII 20 cor. Iosif Moldovan, 2 cor. Dimitrie Popoviciu, 2 cor. De tot 24 coroane.

Solvirea taxelor. Ioan Mladin, Traian Țabic, Ioan Toconiță, Moisă Mariș, câte 2 cor. Petru Zoțiu, Elvira Cioara, Aurel Guiu, câte 4 cor. Anghela Țapoș 6 cor. *Organ:* Antoniu Sirca, Ioan Mladin, Petru Zoțiu, Nicolae Bâr, Teodor Bucurescu câte 5 cor. Vasile Beleş, protopop și Ștefan Capra, câte 10 cor. Aurel Gui 1 coroană.

Fond. T. Ceontea: Damaschin Medrea, Ioan Caba, Gavril Dudulescu, Milentie Suci, George Stoian și Vasile Jian, câte 5 coroane.

Bibliografie. „*Transilvania*“ revista Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român de sub redactarea Dlui Octavian C. Tășlăanu, pe lunile Iuliu—August, a apărut în număr iubilar foarte voluminos, care pe lângă întreg istoricul Asociațiunii cuprinde în sine posele tuturor președinților, muzeul și școala Asociațiunii din Sibiu. O recomandăm învățătorilor în deosebită atențiune. Se poate comanda la Tipografia archidiecezană din Sibiu, cu prețul 2 Cor. 50 fil.

ABCdar prima carte de cetire ediția a VIII. 40 fil.

A doaua carte de cetire română „ „ VI. 40 „

A treia „ „ „ „ „ „ III. 50 „

A patra „ „ „ „ „ „ II. 50 „

Carte de cetire pentru elevii claselor V-VI ediția II. 1.— Cor.

Limba magiară pentru clasele I—III ediția III. 50 fil.

„ „ „ „ IV-VI — — — 50 „

de Iosif Moldovan, Iuliu Grofsocean și consoții, aprobate de Ven. Consistoriu și înaltul guvern, pe basa unor recensțiuni foarte magulitoare, se pot procura în librăria diecesană din Arad cu rabat de 10 la sută.

Nrii 1176/1911, 270, 881, 1202 și 1411/11.

Concurs.

„Asociațiunea pentru literatura română și cultura poporului român“ va da pentru anul școlar 1911/12 următoarele burse:

1. Din „*Fundațiunea Ioan Petran*“ doue burse anuale de câte Cor. 300— pentru studenți universitari de naționalitate română, cari urmează la una din facultățile universității din Cluj. Cei împărțișiți de bursă din aceasta fundațiune vor fi obligați a lua parte la „Masa studenților academici“ din Cluj.

2. Din „*Fundațiunea Ioan Gallianu de Kecskés*“ o bursă de Cor. 120— anual pentru un elev de naționalitate română, care urmează la vreuna din școalele medii din Transilvania. Se vor preferi, în înțelesul literilor fundaționale, descendenții familiilor Popu și Antonu.

3. Din „*Fondul Avram Iancu*“ o bursă de Cor. 100— anual, destinată pentru tineri români dela școale secundare.

4. Din „*Fundațiunea Radu M. Rîureanu*“ o bursă anuală de Cor. 80— pentru elevii de naționalitate română cari urmează școalele secundare din Ungaria.

Cererile pentru obținerea acestor burse se vor înainta comitetului central al „Asociațiunii“ (Sibiu, str. Șaguna Nr. 6) până la 20 Septemvrie nou a. c. însoțite de următoarele acte:

a) certificat de botez:

b) certificat de studii în original sau copie legalizată (la universitari index) pe anul școlar trecut 1910/11;

c) certificat de paupertate; eventual

d) actele cari se dovedească înrudirea cu fundatorii.

Cererile întrate după terminul indicat, nu se vor lua în considerare.

Sibiu, 25 August nou 1911.

„Asociațiunea pentru literatura română și cultura poporului român“.

Andrei Bârseanu,
prezident.

Oct. C. Tâslăuanu;
secretar.

Aviz!

Anuarul școlar, tipărit conform ordinului ministerial mai nou, acomodat și școalelor ajutorate din partea statului, conținând tipăriturile: *ziar de primire*, *ziar de frecvențațiune și progres*, *ziarul materialului propus*, *ziarul vizitațiunilor și evenimentelor*, *consemnarea manualelor întrebuințate*, *date statistice despre școlari*, *învățător și școală*, se află de vânzare la **Librăria diecezană din Arad**. Prețul unui exemplar pentru o școală cu 80 elevi 4 cor., — dela 80—120 cu 5 cor., — dela 120—160 cu 6 coroane.

Tabele de cetire

conform ordinațiunei ministeriale Nr. 76000/1907.

Cu text românesc, acomodate la orice metode **Cor. 6**—

Cu text unguresc, acomodate la orice metode **Cor. 4-80**

Ambele după manuale aprobate de înaltul minister de culte.

■ Comandele se pot face la firma editoare: ■

Librăria diecezană Arad.